

463-464 OPUSCULUM VICESIMUM SECUNDUM CONTRA CLERICOS AULICOS, UT AD DIGNITATES PROVEHANTUR.

ARGUMENTUM.

Invehitur in clericos qui, ut episcopatus sibi possint et dignitates ecclesiasticas comparare, saecularium principum se famulatui addicunt. Docet autem illos non idcirco ab infando Simoniae crimine immunes esse, quod pecunia ad eas scelestas emptiones conficiendas non utantur, imo multo magis ea culpa irretitos teneri, quia scilicet seipsos, quod majus est, vendunt, ut sacerdotia adipiscantur. Principibus quoque cavendum esse ait, ne dum improbis et flagitiosis hominibus Ecclesiarum gubernacula committunt, aliena peccata in se transferant; quod pluribus exaggerat, multisque rationibus confirmat.

Domno BONIFACIO reverendissimo episcopo PETRUS peccator monachus servitatem.

Admonet vir Sapiens: «Cum emptore, inquit, tracta de venditione, cum viro livido de gratiis agendis, cum impio de pietate, cum honesto de honestate (**Eccli. XXXVII**).» Quibus etiam ante praemiserat: «Cum viro religioso tracta de sanctitate, et cum justo de justitia (**Ibid.**).» De sacerdotibus ergo nulli congruentius sermo dirigitur quam sacerdoti. Cum itaque, venerabilis Pater, de modernis episcopis mihi perplura displiceant, illud intolerabilibus arbitror, quia nonnulli dum honores ecclesiasticos Aetneis vaporibus aestuantius ambiunt,

in clientelam potentium tanquam servos se dedititios obscoene substernunt. Ecclesiastica quippe deserunt, dum Ecclesias concupiscunt; et ut tyrannidem arripiant super cives, ut ita dixerim, dedignantur esse concives: militiam fugiunt, ut militibus praeferantur; et dum non erubescunt templo Dei mutare palatium, de religione canonica in ordinem transeunt laicorum. Virtutum arma deponunt, procinctum spiritalis militiae deserunt, castra transfugiunt, militare cingulum solvunt. Dedignantur cum caeteris stipendii percipere donativum, ad solius anhelant dictaturae vel imperii principatum. Qui nimirum dum non per Ecclesiae ingrediuntur ostium, sed per saeculare posticum, non pastores ovium, sed fures et latrones fiunt: Veritate perhibente, quae ait: «Qui non intrat per ostium in ovile ovium, ille fur est, et latro (**Joan. X**).» Porro si non ex aliena, sed ex eadem militia militum tribunus eligitur, si saepius ejusdem regni oriundus ad regiae dignitatis apicem promovetur, si denique ex ejusdem fundi accolis quispiam in rurali villicatione praeponitur; quo pacto sola Christi Ecclesia extraneo, vel ignoto cuilibet homini, tanquam vile stabulum, committetur? Si terrena quaeque per suos domesticos disponuntur, quomodo sancta Ecclesia, quae sceptrum regni et aula est coelestis imperii, spretis propriis, in externos transfertur? Undecunque tamen sit, si ab ipsis quibus est praeponendus eligitur, non extraneus judicatur.

[CONTRA CLERICOS AULICOS.]

CAPUT PRIMUM. *De clericis obsequio saecularium principum deditis.*

Sed quis ferat illi ecclesiastica jura committi, qui ut Ecclesiam nanciscatur, ecclesiam deserit, et dedignatur obsequium dependere propriae, ut sibi regimen arroget alienae? Praeterea cum de viro justo propheta perhibeat: «Quia excutit manus suas ab omni munere (**Isa. XXXIII**);» quis eum a munerum valeat praestatione defendere, qui et semetipsum alienae servitutis imperio dedere, et in diuturnae expeditionis impensas facultates suas convincitur profligare? Prophetica plane illa sententia sic exponitur, ut tria dicantur esse munerum genera, scilicet munus a manu, munus ab obsequio, munus a lingua. Et munus quidem a manu pecunia, munus ab obsequio obedientia subjectionis, munus a lingua favor assentationis.

465 Sed si rite considerentur haec tria munerum genera, in eo quod medium ponitur, et primum, simul et tertium continetur. In obedientia quippe subjectionis, et munus a manu, quod est pecunia, et munus a lingua, quod est favor adulationis, subsequenter agnoscitur. Quis enim manifestius approbatur pro adipiscendis honoribus praestare pecuniam, quam is qui tot expensas utendo vehiculis, tot facultatum summas in accurandis pretiosarum vestium prodigit ornamentis? Eoque superat eum qui pecuniam semel appendit, quia non contentus solummodo facultates expendere, semetipsum quoque non dubitat tanquam servum Domino vindictitum subjugare.

Jam vero quis ambigat eum, cum datur occasio, favorabilibus dominum suum verbis oblinere, ut eum blanda possit

adulatione mulcere? Utque ejus animum capiat, quod sibi magis placeat, callidus observator explorat. Oculis gliscit, gestibus innuit, festivitatem sereni cordis ore praetendit. Pendet ad nutum, ut sic herile praeceptum, tanquam per Sibyllinum os Phoebi praestoletur oraculum. Ire jubetur, evolat; stare praecipitur, silicem repraesentat. Si dominus fervet, iste sudat; si ille aestum, hic cauma conqueritur. At si vel leviter frigeat, hic necesse est, tremefactus visceribus obtorpescat. Si ille dormire vult, hic accidiatur; si satur est, hic ructare compellitur. Sicque non suus nil aliud loquitur, nisi quod illi placere suspicatur. Sicut de quibusdam non dissimilibus per Isaiam dicitur: «Qui dicunt videntibus, nolite videre, et aspicientibus, nolite aspicere nobis ea quae recta sunt: loquimini nobis placentia, videte nobis errores, auferte a me viam, declinate a me semitam, cesset a facie mea sanctus Israel (**Isa. XXX**).» Et hoc iste modo juxta Psalmistam dum oleum male blandientis assentationis exaggerat, mentem illius, quae caput est cogitationis, impinguat. «Oleum, inquit, peccatoris non impinguet caput meum (**Psal. CXL**).» Et Salomon ait: «Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis (**Prov. I**).» Peccatores etenim lactant, cum vel perpetranda mala blandimentis inferunt, vel perpetrata laudibus extollunt.

Quibus nimirum Scripturae testimoniis patenter ostenditur, quia quisquis adulatur, generale peccatoris nomen per auxesin specialiter promeretur. Et cum Psalmista dicat: Quia «laudatur peccator in desideriis animae suae (**Psal. IX**);» et qui iniqua gerit, benedicitur; et is qui laudat, et qui sponte laudatur, non dispari reatus obligatione constringitur.

CAPUT II. *Quod adulatio in clericis sit simonia.*

Hoc ergo genus muneris caeteris muneribus et deterius est ad peccandum, et gravius ad persolvendum. Quoniam illa utraque sine isto possunt facile reperiri, hoc autem sine duobus illis vel vix vel nunquam valet impleri. Nam venditoribus Ecclesiarum, si avari sunt, sufficit pecunia cum appenditur: si gloriosi, solus adulationis favor aliquando vice 466 pretii compensatur. Qui vero se mundi principibus pro nanciscendis honoribus tradunt, et pecunias necessario prodigunt, et delinificis patronos suos adulationibus lingere non omittunt. Nequaquam ergo diffiteantur se dedisse pecuniam, qui praelationis ambitione principibus exhibent clientelam. Qui nimirum dominationis desiderio serviunt; et ut divitiis affluent, cum facultatibus suis, et semetipsos expendunt. Humiliantur, ut postmodum impune superbiant, se pedissequos exhibent, ut praecedant; laboribus atteruntur, ut gaudeant; affliguntur inopia, ut nuptialis edulii continua postmodum epulatione turgescant; et velut proposita venalitatis mensa, fenerando servitium, mercantur imperium. Amant enim primos recubitus in coenis, et primas cathedras in synagogis, et salutationes in foro, et vocari ab hominibus rabbi (**Matth. XXIII**).

Dent alii insensibilis metalli summam, trutinent stolidae pecuniae quantitatem, numerentur aera, vasa ponderentur anaglypha. Dent, inquam, alii nummos; isti dant pretium semetipsos. An non est pretium sedulum subjectionis obsequium? Nam ut de spiritali convertamur ad carnale

conjugium, nunquid Jacob, qui vicennali pro uxoribus aetate servivit, dicendus est pretium non dedisse, quia Laban socero suo pecuniam non appendit? Sed audi, Scriptura teste, quid ejus utraeque conquerantur uxores: «Nunquid, inquiunt, habemus residui quidquam in facultatibus, et in haereditate domus patris nostri?» moxque subjicit: «Nonne quasi alienas reputavit nos, et vendidit, comeditque pretium nostrum? (**Gen. XXXI**).» Cum profecto Jacob nullam pro uxoribus pecuniam dederit, nisi duntaxat quia soceri pecora custodivit. Dumque apud eum opilionis officio fungitur, geminam filiarum ejus copulam promeretur. Vis itaque pretium ex ore Jacob ipsius audire? «Die, inquit, noctuque, aestu urebar et gelu; fugiebat somnus ab oculis meis; sic per viginti annos servivi tibi in domo tua (**Ibid.**).» David quoque non aliud Sauli pro filia pretium dedit, nisi quia duntaxat ejus militiam bajulavit. Unde leviro suo Isboseth per nuntios dicit: «Redde uxorem meam Michol, quam despondi mihi centum praeputiis Philisthiim (**II Reg. III**).» Laboris quippe sui victoriam dotem deputat, quam et Saul velut quamdam pecuniam sponsalium vice susceperat. Sic, inquit, loquimini ad David: «Non habet necesse rex sponsalia, nisi tantum centum praeputia Philisthinorum, ut fiat ultio de inimicis regis (**II Reg. XVIII**).»

Sicut ergo Laban filias vendidit, pretiumque comedit, non quia recondidit pecuniae lucrum, sed quia laboriosae servitutis percepit impendium. Et sicut Saul nupturae filiae non auri, vel argenti dona quaesivit, sed laborem belli, vel insigne triumphi, vice dotis accepit; sic ille necessario Ecclesiae venditor esse convincitur, qui subjectionis obsequium de male sperata ejus largitione mercatur. Et cum

is qui pretium accipit, asseratur Ecclesiam vendere; iste congruentius dicitur venditare; quia venale commercium, quod ille semel iniit, hic longa, ut ita loquar, ac diuturna negotiatione protraxit. Et, infelix clericus, quot servitia **467** fucatae humilitatis exhibuit, quasi tot pecuniarum summas appendit. Qui nimirum assentationibus suis dum aucupatur nomen episcopi, larvam induit parasiti. Et dum spirat ambitione pontificem, scenicum exhibet histrionem; atque ideo hic non simplex, sed omnigena dicendus est Simoniacus, quia quidquid est, per quod Ecclesia vendi potuit, hic triplici venalitate commisit. Nec gloriatur metalli se non dedisse pecuniam, qui, quod pretiosius habebat, semetipsum venalem praebuit: qui naufragio se tam duri laboris immersit, et in hujus expeditionis sumptus nonnihil ex propriis facultatibus profligavit.

Ponamus, verbi gratia, duos clericos centenas nummorum libras non dispari peculio possidentes, quorum alter curiam regis adeat, sensimque in proprios usus, quod in sudario latet, insumat; alter cum Jacob in tabernaculis maneat, nec alutam aere turgentem follere compellat. Utrique postmodum uno die sua cuique delegetur Ecclesia: et hic quidem totum aes, quod crumena servabat, in sacrilegii pretium funestus negotiator effundat; alter vero quia servivit in curia, nil noviter tribuat, sed ad percipiendum Ecclesiae villicatum tanquam gratuitus mercator accedat. Quis horum, quaeso, charius emit Ecclesiam? Nunquid non ille, qui licet patrono nil dederit, tot aerumnis et laboribus pressus quidquid habebat, in tam gravis et diuturnae expeditionis sumptus expendit; et iste vilius, qui sine labore suam venditori pecuniam numeravit? Nam perspicua ratio persuadet, quia plurius emit Ecclesiam, qui sua

omnia cum laboribus perdidit; quam is, qui quietus et otiosus praefixae quantitatis pacta persolvit.

Porro cum et forensibus legibus cantum sit, ut curialis quisque funditus arceatur a clero; iste de Ecclesia migravit ad curiam. Et, heu prodigiosa vesania! ut praeferatur clericis, qui de clerico efficitur curialis: factus est servus mundi, ut jus Domini, imo cathedram pestilentiae usurpet in domo Dei. Qui si semel investituram de manu largitoris acceperit, vel quolibet prorsus ingenio culmen regiminis adeptus ascenderit, mox ut sibi fautores inveniatur, larga de facultatibus Ecclesiae dona dispensat.

CAPUT III. *De episcopo quodam Bononiensi.*

Nostris certe temporibus Bononiensis Ecclesiae quidam praesedit episcopus, eo scilicet modo, quo diximus, curialis: qui nimirum postquam latissima ecclesiastici juris praedia in suburbio constituta distraxit, subsequenter obmutuit. Sicque fere per septennium donec advixit, paralyticus et elinguis elanguit. Juste scilicet, superno dispensante iudicio, ut qui linguam suam fecerat negotii feralis interpretem, cum ipsa quoque prorsus amitteret totius eloquii facultatem. Quilibet itaque curialis episcopus hos muneribus attrahit, illis beneficia latiora concedit; sic a quibus non erat electus, eligitur; et ut sibi de Simone nihil desit, ipsam electionem sacrilega venalitate mercatur. **468** Verumtamen in hoc sui sceleris turpitudinem palliat, quia sub colore fidelitatis

ecclesiasticae municipes per jurisjurandi sacramenta confirmat. Cum nemo deterius Ecclesiam laedat, quam iidem ipsi infidi fideles, qui ejus diripere facultates anhelant. Cum illis ergo munera tribuit, cum sub nomine velut Ecclesiae sibi potissimum jurare compellit, non Ecclesiae consulit, sed sibi quiete possidendi culminis aditum pandit. Sive ergo ante consecrationem hoc, sive postquam consecratus est, faciat, valde sibi timendum est, non pro Ecclesiae utilitate, sed pro sua potius confirmatione, sacri loci bona dilapidat, in voraginem se Simoniacae haereseos, dum extolli conatur, immergat: et hinc perniciose coram divinis obtutibus corruat, unde se inter homines arroganter exaltat. Sicut scriptum est: «Dejecisti eos dum allevarentur (**Psal. LXXI**).»

Sed et hoc praetereundum non est, quia sicut is, qui regiminis apicem invitus assequitur, si quid illic asperum, si quid patiatur adversum, ad cumulum sibi provenit meritorum: et pro tribulatione, quam tolerat, non incassum exsultationis aeternae praemium sperat. Sic ille, qui ultroneus ambit, vel importunus ingeritur, vix pro adversitate, quam in regimine patitur, praemium consequetur. Ad se itaque quod patitur, referat; sibi omne, quod laceratur, ascribat. Labores, quos sustinet, honoribus recompenset, fructumque laborum potius in adepta dignitate constituat, quam de futuri muneris retributione praesumat, Domino de talibus attestante: «Quia receperunt mercedem suam (**Matth. VI**).» Nam sibi ipse conscivit, unde mens ejus tot casibus concussa succumbit. Enimvero qui ad ministerium terrenae dispensationis coactus attrahitur, cum in executionibus ejus adversa pertulerit; laboris sui praemio non carebit. At si villicatus pretio, vel precibus obtinetur, erubescit pro laboribus suis commodum

retributionis exigere, qui se laborandi materiam meminit importunis anxietatibus extorsisse.

Haec itaque diximus, ut non sibi glorientur Simoniacam deesse venalitatem, qui famulando principibus ecclesiasticam adepti sunt dignitatem. Nec sibi regulam gratuita promotionis applaudant, cum se redemisse, quod possidetur, duris laboribus non ignorant.

CAPUT IV. Quod peccata episcopi non recte ordinati in promotoris caput redundant.

Principibus quoque, et quibuslibet ordinatoribus ecclesiarum summopere cavendum est, ne sacra loca, non considerato divino iudicio, sed pro arbitrio et ad libitum, praebeant, ne ad suam confusionem divinae legis ordinem, sacrorum canonum statuta confundant. Nam quisquis Ecclesiam Dei non regulariter, sed potentialiter ordinat, in promoventis caput omnia illius, qui promotus est, mala redundant. Unde praedicator egregius cum dixisset: «Manus cito nemini imposueris (**I Tim. V**);» praesto subjunxit. «Nec communicaveris peccatis **469** alienis (**Ephes. XXXII**).» Alienis quippe peccatis communicare convincitur, quisquis indignum, et improbum atque ideo cupidum ad regimen provehere non veretur. Et cum Ecclesia Christi non habens maculam, neque rugam, reprobam cujuslibet ordinatione foedatur, in ordinantis animam omnis illa lethiferae contagionis lepra transfunditur.

Romanorum nempe tradit historia (**PAULUS DIACON. Hist. Rom. ad Eutrop. lib. II, in princip.**) quia petentibus Gothis ut eis imperator Valens episcopos destinaret, a quibus Christianae fidei rudimenta susciperent; ille doctores ad eos non orthodoxos, sed Arianum dogmatis misit, rudemque populum, quibus involutus erat, erroribus, implicavit. Sed, o praedicandam, vereque laudabilem divini examinis aequitatem! Nam cum Gothi jam ab Hunnorum agminibus ex antiquis sedibus fuissent violenter ejecti, et citra Danubium, intra Romanos scilicet fines, a Valente sine ulla foederis pactione benigne suscepti; divino tamen iudicio postmodum contra Valentem in arma consurgunt, ejusque exercitum acerrima caede prosternunt. Quibus cognitis Valens egressus Antiochia, contra Gothos innumeris vallatus agminibus, properat: sera ductus poenitentia, sanctos quosque revocari de exiliis imperat; mox tamen committit et perdit. Nam ad primum Gothorum impetum Romanorum equitum acies perturbantur, nudatosque pedites deserunt. Qui mox equitatu hostium septi, ac sagittarum nubibus obruti, dum huc illucque velut amentes pallando diffugiunt, hostilibus gladiis funditus perimuntur; ipse quoque imperator sagitta sauciatus, equo delabitur; in vilissimam tegetem, milite gestante, defertur; sicque supervenientibus Gothis, ignibus atrociter concrematur. Justo quippe Dei iudicio ab eisdem consumptus est flamma vindictae, quos ipse percusserat igne perfidiae. Sic, juxta Scripturae sententiam, egressus est ignis de rhamno, et devoravit cedrum Libani (**Judic. IX**).

Sed et per hoc exemplum, quod nunc de Scriptura posuimus, illud etiam non inconvenienter occurrit, quod ibidem in libro Judicum positum memoramus. Nam dum hoc ferreo saeculo,

et ii qui regimine digni sunt, fugiant; et illi, qui merito reprobandi sunt, irreverenter accedant; hoc agi videtur per operationis effectum, quod illic legitur per allegoriae mysterium. Ait enim: Quia «stetit Joathan in vertice montis Garizim, elevataque voce clamavit: Audite me, viri Sichem, ita ut audiat vos Deus: Ierunt ligna, ut ungerent super se regem, dixeruntque olivae: Impera nobis. Quae respondit: Nunquid possum deserere pinguedinem meam, qua et dii utuntur et homines; et venire, ut inter ligna promovear? Dixeruntque ligna ad arborem ficum: Veni, et super nos regnum accipe. Quae respondit eis: Nunquid possum dulcedinem meam deserere, fructusque suavissimos, et ire, ut inter caetera ligna promovear? Locuta sunt quoque ligna; et ad vitem: Veni, et impera nobis. Quae respondit: Num possum deserere vinum meum, quod laetificat Deum et homines, et inter ligna caetera promoveri?» Deinde Scriptura subjungit: «Dixeruntque omnia **470** ligna ad rhamnum: Veni, et impera nobis. Qui respondit eis: Si vere regem me vobis constituitis, venite, et sub umbra mea requiescite (**Ibid.**).»

Longum est, si dicamus Gedeonem typum tenere Salvatoris (**Judic. VIII**). Per plurimas ejus uxores, diversas debere nationes intelligi, quae sibi cohaesere per fidem. Per septuaginta filios, totidem linguarum populos. Per concubinam, Synagogam. Per Abimelech, antichristum, qui Synagogae filius erit. Unde et in Apocalypsi his qui credituri sunt, dicitur: «Qui dicunt se Judaeos esse, et non sunt, sed sunt synagoga Satanae (**Apoc. II**).» Et sicut ille peremit septuaginta fratres; sic iste persecuturus est omnes, quae sibi non consentient, nationes. His, inquam, omissis, quae longioris styli videntur egere tractatu, in quantum patitur

epistolare compendium, ita duntaxat coeptae disputationi congruere videatur, proluxae historiae figuram succincte perstringimus.

Quid ergo per Joathan, qui interpretatur consummatus, sive perfectus, nisi sanctum et doctum quempiam praedicatorem debemus accipere? Hic in montem Garizim ascendit et voce magna clamavit (**Deut. XXVII**). Prius ascendit, et postmodum clamavit. Ante consurgit in montem, et sic elevat vocem. Quia nisi doctor virtutum prius culmen ascendit, inaniter clamat. Sicut per Isaiam dicitur: «Super montem excelsum ascende tu, qui evangelizas Sion: exalta in fortitudine vocem tuam, qui evangelizas Jerusalem (**Isa. XL**).» Per Garizim autem sancta designatur Ecclesia, quae est virtutum omnium schola, et coelestium segetum ubertate fecunda. Hic est enim mons, qui dandis per Moysen benedictionibus deputatus est: et Ecclesia mons benedictionis est, cujus filiis per apostolum dicitur: «In hoc vocati estis, ut benedictionem haereditate possideatis (**I Petr. III**).» Hanc haereditatem a vidua matre suscepimus, pro qua vir ejus mori dignatus est; de qua et per Psalmistam dicitur: «Viduam ejus benedicens, benedicam (**Psal. CXXXI**).» Et congrue Garizim, qui interpretatur *divisio*, vel *advena*, sanctam figurat Ecclesiam; quoniam Ecclesia gentium, quae prius exstitit funditus a Dei lege divisa, in prima vocatione facta est advena, jamque per incrementum gratiae facta est omnino domestica. Unde jam firmiter radicatis, et velut in urbe compositis Paulus ait: «Jam non estis hospites, et advenae; sed estis cives Sanctorum, et domestici Dei (**Ephes. II**).»

Sed ut omittentes plurima, quod propositum est, transiliendo celeriter percurramus, ligna silvae sunt homines vani, et

infructuosi, ac flammis ultricibus merito suae sterilitatis obnoxii: «Omnis enim arbor. quae non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur (**Matth. III**).» Qui vero per olivam, quae et signum pacis ostendit, oleique pinguedinem fundit, nisi illi designantur, qui Spiritus sancti pinguedine delibuti evangelizando pacem, reconciliant homines Creatori? «Quam, inquit, speciosi pedes evangelizantium pacem (**Rom. X**)!» Ficus autem sacrae legis imaginem tenet, unde et in Evangelio dicitur: Quia «quidam paterfamilias plautavit vineam, in qua scilicet plantavit et ficum. Vineam» quippe 471 «Domini Sabaoth domus est Israel (**Matth. XXI; Isa. V**).» In qua nimirum plantavit divina manus Decalogum legis. Sed haec ficus priorem populum quasi grossos suos, aridos scilicet et inutiles protulit, et abiecit; novum vero Christianae fidei germen ad maturitatem internae pinguedinis, suavitatemque perduxit. De quibus Jeremias ait: «Video ficus, ficus bonas, bonas valde et malas, malas valde, quae comedi non possunt, eo quod sint malae (**Jer. XXIV**).»

Per ficus ergo illi possunt non inconvenienter intelligi, qui sacrae legis eruditione sunt sufficienter instructi. Vitis etiam idipsum pene videtur significare quod ficus. Dicit enim Dominus: «Ego sum vitis vera, et vos palmites (**Joan. XV**).» Et quia de palmitibus fiunt vites, quid mirum si et sancti doctores asserantur vites; ut quod Salvator mundi per naturam, hoc illi glorientur habere per gratiam? Qui nimirum dum triumphum Dominicae passionis praedicare non cessant, quasi per doctrinae suae botros arentia corda nostra vino beati cruoris inebriant. De hoc vino per Jacob super Salvatore nostro allegorice dicitur: «Lavabit in vino stolam suam, et in

sanguine pallium suum (**Gen. XLIX**).» Stola Christi fuit in apostolis, et caeteris credentibus Synagoga; cujus etiam pallium gentilis est populus. De quibus sibi per prophetam dicitur: «Vivo ego, dicit Dominus, quia his omnibus velut ornamento vestieris (**Isa. XLIX**).» Hos itaque Christus in sanguine uvae lavit, quem de semetipso contritus in praelio [f. praelo] crucis expressit. Unde et Joannes ait: «Qui dilexit nos, et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo (**Apoc. I**).» Cum igitur oliva, ficus, ac vitis, hoc est, spirituales viri lignis praeesse silvestribus, id est, terrenis hominibus, atque carnalibus nullatenus acquiescant; offert se rhamnus, et ab eis consumendus: et eadem vel pravae conversationis exemplo, **472** vel erronei dogmatis incendio consumpturus. Rhamnus enim spinis crebrescentibus horret, per quem scilicet, quilibet perversus invenitur, qui sic peccatorum tanquam veprium asperitate densatur. Unde et primo homini dictum est: «Terra tua spinas et tribulos germinabit tibi (**Gen. III**);» id est, corpus tuum aculeatis vitiorum punctionibus subjacebit. Et per prophetam Dominus: «Spinis, inquit, peccatorum suorum circumdederunt me (**Thren. III**).» Lignis itaque petentibus regem, id est, pravis quibusque carnaliter eligentibus praesulem; rhamnus accedit in medium, quilibet videlicet reprobis, qui et ignem damnationis in se ex eorum pravitatibus augeat, et eos perverse vivendi, vel docendi reciproca combustionem consumat. Unde et illic dicitur: «Egrediatur ignis ex eo, ut consumat habitatores Sichem, et oppidum Mello, egrediaturque ignis de viris Sichem, et de oppido Mello, et devoret Abimelech (**Judic. IX**).» Haec autem Joathas constitutus in vertice montis eloquitur; qui per sanctos in Ecclesia praedicatores addiscimus, quomodo quibusque perversis ac reprobis vana petentibus resistamus.

Ecce, venerabilis frater, unam duntaxat Epistolam petisti, sed insuper et alteram recepisti. Ipse quoque versa vice deposco; ut dum integra nostrae dilectionis una dirigitur, ad nos etiam juxta vetustae disputationis ethicos gemina revertatur. Quod si te de curialibus episcopis adhuc latius audire delectat, ejusdem thematis epistolam, quam concardinalibus tuis olim misi, te videre non pigeat. Illud etiam in epistolae calce subnecto, ut amodo, et deinceps, sicut ii, qui Ecclesiae militando promoti sunt, vocantur ex more pontifices; ita qui famulando principibus fiunt, dicantur a curia curiales.

Sit nomen Domini benedictum.